

Перстень

Володимир Сосюра

Я у полі. Хто зі мною?
Тільки біла путь...
Тільки спомини юрбою
на снігу встають.
Кров — у щоки, кров — у скроні...
Знову, знов як стій:
на заплаканій долоні
перстень золотий.
А над ним обличчя любе,
в ньому біль і гнів...
І шепочуть мертві губи:
"Ти його убив..."

I

Над селом — туман і зорі,
У сельбуді — сміх...
І огні у милім зорі
од очей моїх.
Сонний місяць, мов в колисці,
в синій вишині.
І по рейках простяглися
станції огні.
Наші очі — в неба чаші.
Хто ми й відкіля?
"Подивись, усе це наше:
і гаї, й поля..."
Гарно як, неначе вранці!
Я тепер — селькор.
І, здається, кров повстанців
лине аж до зор...
І, здається, йдуть рядами
хлопці мимо нас...
Тяжко гупають над нами
кроки раз у раз...
Тих, що вмерли біля станції,
коли день одгуб...

Ой у дні, в ті дні повстанцем,
як вони, я був!
...Офіцерів крики — тонко...
кроки... зброя... сніг...
Ми стріляли й в ополонку
опускали їх.
Як забудь їх бліді руки
й очі ті німі,
де шуміли верби глухо
вітами у тьмі?
Ой ряди, од снігу сині,
і огні заграва!..
Офіцер своїй дружині
перстень передав.
Він сказав: "Пождіть хвилинку,
я шинель зніму".
І навів я карабінку
прямо в лоб йому...
Тільки крик: "За Україну!"
Тільки сніг і кров...
Але я його дружини
й досі не знайшов.

II

Лине поле снігом талим.
Зорі — як ножі.
Чом мені вона сказала:
"Перстень!? Покажи..."
На снігу, на тіні — блики,
наче я — нічий...
Стало холодно і тихо
на душі моїй.
Кров — у щоки, кров — у скроні...
сніг... і тіні лав...
На простягнену долоню
перстень я поклав...
Я мовчу, дивлюсь... "А може!?"
Серце — в горло, в бік...
Що таке?.. "Ой Боже, Боже!..
Це ж мій чоловік!..

Видно, Богові замало
горя і молінь..."
Захиталась і упала
на снігу, як тінь...
Що подумать, що сказати!..
Розгубився я...
О любов моя проклята,
вчителько моя!..
В небі зоряні хорали,
вітер їх несе...
Відкілясь гроза примчала
і розбила все.
Серце б'ється тоскно, глухо,
та немає сліз.
Взяв я вчительку на руки
і в село поніс.
Ось сельбуд. Вікно іскриться.
Двері. Світло. Клас.
Я ридаю. Юні лиця
оточили нас.
За вікном — туман і зорі,
мертво світить сніг.
Та нема огнів у зорі
од очей моїх.
Наче хвилями озера
з хмарками в бою...
Розстріляв я офіцера
і любов свою.

III

Тихо гроб юрбою лине,
а за гробом — я.
В нім лежить моя дружина,
вчителька моя.
Ой синіють неба шати,
а під ними — крок,
із вінками йдуть дівчата
й хлопці без шапок.
Спів до неба тужно лине,
мов ідем на бій...

Положив я в домовину
перстень золотий...

* * *

Більше Наля не пригорне,
ой не квітне сміх!..
Я ходжу стрункий і чорний
по шляхах моїх.
Тишина. Ну, хто зі мною?..
Тільки біла путь...
Тільки спомини юрбою
на снігу встають.
Кров — у щоки, кров — у скроні,
знову, знов як стій:
на заплаканій долоні
перстень золотий...
А над ним обличчя любе,
в ньому жаль і гнів...
І шепочуть мертві губи:
"Ти його убив..."